

15. Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin mesleki eğilimlerinin tespiti: Sosyal ağ analizi bulguları

Ercin AYHAN¹

APA: Ayhan, E. (2022). Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin mesleki eğilimlerinin tespiti: Sosyal ağ analizi bulguları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 227-239. DOI: 10.29000/rumelide.1104211.

Öz

Devlet ve vakıf üniversitelerinde 2019-2021 yılları arasında Türkçe öğretmenliği bölümüne yerleşen öğrencilerin diğer mesleki eğilimlerinin tespitini konu alan çalışmada, Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşen öğrencilerin mesleki eğilimlerinin Sosyal Ağ Analizi (SAA) yöntemi aracılığıyla incelenerek hâlihazırda eğitim alan öğrencilerin, diğer mesleki eğilimlerinin yapısını ve evrimini tespit etmek amaçlanmıştır. 2019-2021 yılları arasında Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşen öğrencilerin, bu bölüme yerleşemedikleri takdirde başka bölüm tercih eğilimlerini tespit edebilmek için Üniversite-Bölüm Matrisi oluşturulmuş ve SAA yöntemiyle inceleme yapılmıştır. Elde edilen veriler Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin tercih ettiği diğer bölümler içinden öncelikle *Sınıf Öğretmenliği*, *Özel Eğitim Öğretmenliği* ve *Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* bölümlerinin önemli bir yer teşkil ettiği görülmüştür. Bu kapsamda Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde çalışma sonucu tespit edilen diğer bölümlerle Çift Ana Dal (ÇAP), Yan Dal eğitim fırsatlarının sunulması, ayrıca mevcut Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinin müfredatlarına tespit edilen diğer bölümlerden derslerin eklenmesi ve ve üniversitelerde Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinin yanı sıra çalışma sonucunda en çok tercih edildikleri tespit edilen *Sınıf Öğretmenliği*, *Özel Eğitim Öğretmenliği* ve *Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* bölümlerinin açılması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sosyal ağ analizi, Türkçe öğretmenliği, alan tercihi, mesleki eğilimler

Determination of professional tendencies of the students of department of Turkish language teaching : Findings of social network analysis

Abstract

In this study, by using the Social Network Analysis Method, it was aimed to determine the structure and development of other professional tendencies of students enrolled and studying in Department of Turkish Language Teaching at state and foundation universities between 2019-2021. A University-Department Matrix was created and analyzed by Social Network Analysis method in order to find out which other department or departments would the students of Department of Turkish Language Teaching tend to prefer if they were not enrolled in. In line with the data obtained, it was observed that among the other departments preferred by the students studying in Department of Turkish Language Teaching between 2019-2021, primarily *Department of Primary Education*, *Department of Special Education*, and *Department of Psychological Counseling and Guidance* have an important place. In this context, offering Double Major and Minor education opportunities with these

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Haliç Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu (İstanbul, Türkiye), ercinayhan@halic.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8072-4257 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: .21.03.2022-kabul tarihi: 20.04.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1104211]

departments and addition of courses from these specified departments to the curricula of existing Turkish Language Teaching Departments have been suggested.

Keywords: Social network analysis, Turkish teaching, field preference, professional tendencies

Giriş

Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde 2019-2021 yılları arasında Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşen öğrencilerin mesleki eğilimlerinin tespiti, araştırmanın konusudur. Sosyal Bilimler Araştırmalarında veri toplamak için yaygın olarak tercih edilen yöntemler görüşme kayıtları ve anketlerle veri toplamaktır (Ayhan, 2019). Ne var ki bu yöntemlerle elde edilmeye çalışılan veri nesnellik açısından doğru bilgiye uzak, bilginin sunumu ve değerlendirmesinde öznelliğe daha yakın olabilmektedir. Bu çalışmada toplanan sayısal verilerle, Sosyal Ağ Analizi (SAA) yöntemi kullanılarak nesnel bir sonuç elde edilmeye çalışılmıştır (Eren ve Kırıl, 2019). SAA araştırmaları kendine özgü analiz yaklaşımları ve ölçüm teknikleri olan ve Sosyal Bilimler çalışmalarında yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmış bir yöntemdir. SAA perspektifi, bir veya daha fazla farklı ilişkiyle doğrudan veya dolaylı olarak bağlantılı olan aktörleri inceler. SAA'da, bireyler, gruplar, topluluklar veya ülkeler araştırmada aktörler olarak ele alınabilir. Bu çalışmada temel amaç 2019-2021 yılları arasında Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşen öğrencilerin mesleki eğilimlerinin SAA aracılığıyla incelenerek hâlihazırda eğitim alan öğrencilerin, diğer mesleki eğilimlerinin yapısını ve evrimini tespit etmektir. Scott (2000), SAA'nın belirli bir alanda araştırma konuları, yazarlar ve kurumlar arası ilişkilerin incelenmesi ile bilgi bağlantılarının tanımlanması ve yorumlanmasında kullanışlı bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Gürsakal (2009), SAA'nın sosyal yapıyı aktörlerden ve aktör çiftlerini birbirine bağlayan ilişki kümelerinden oluşan ağı görerek, sosyal yapıyı ve etkilerini incelediğini vurgulamaktadır. Bu yöntem araştırma yapılan alandaki elde edilen veriyi ve verinin sunumunun görselleştirilmesine imkân sağlamaktadır ve dolayısıyla Sosyal Bilimler araştırmalarında detaylı incelemelere en uygun yöntemlerden biri olarak görülmektedir (Ying, ve Xiao, 2011).

SAA'da için bir veri matrisi üzerinden hesaplama yapılmakta olup bu çalışma için iki ayrı veri matrisi oluşturulmuştur. Bu çalışmada veriyi oluşturan matris içerisindeki aktörler üniversite ve bölümlerdir. Araştırmada, 2019-2021 yılları arasında Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşen öğrencilerin, bu bölüme yerleşemedikleri takdirde başka bölüm veya bölümleri tercih etme eğilimlerini tespit edebilmek için Üniversite-Bölüm Matrisi oluşturulmuştur. Bu matriste satırda üniversite, sütunda bölüm bulunmaktadır. UCINET (Borgatti, vd, 2020) arayüzü sosyal ağ özelliklerini analiz edebilmesi için her bir aktörün (bu örnekte Üniversite-Bölüm) bir diğeri ile nasıl bağlantılı olduğunu kapsayan tek modlu ağ matrisine ihtiyaç duymaktadır. Bu araştırma için ilk önce Üniversite-Bölüm matrisi, sonra da satırların sütuna, sütunların ise satıra dönüştürüldüğü yeni bir Üniversite-Bölüm matrisi oluşturulmuştur. Araştırmada, 2019, 2020, 2021 yılları için her bir yıla 3 farklı Üniversite-Bölüm veri matrisi oluşturulmuş böylelikle Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde okuyan öğrencilerin tercih eğilimlerinin değişimini incelenmiştir. Yapılan araştırmanın evrenini UCINET Arayüzünde sayısal SAA yapma imkânı veren YÖK Lisans Atlası (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php>) platformunda bulunan veri tabanından çekilen bilgiler oluşturmuştur.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, ÖSYM tarafından yapılan yükseköğretim yerleştirme sınavı sonuçlarına göre yerleşmiş oldukları bu bölüm dışında başka hangi bölümleri tercih etme durumunda olduklarını anlamaktır. Diğer bir deyişle, Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşmiş olan bir öğrencinin, Türkçe Öğretmenliği dışında hangi mesleki branş veya branşlara eğilimleri olduğunu tespit etmektir. Araştırmayla birlikte yapılacak olan analizler sonucunda elde edilen bulgularla Türkçe Öğretmenliği alanında hazırlanacak olan lisans müfredat ve materyaline bilimsel anlamda katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Varsayımlar

Amacı Türkçeyi eğitim kurumlarında öğrencilere en iyi ve düzgün şekilde öğretmek öğrencilerin Türkçe dersi hakkında bilgili olmasını sağlamayı amaçlayan lisans düzeyinde bir yükseköğretim programı olan Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde okuyan öğrencilerin bu bölüme yerleşmedikleri takdirde, bu bölümle ilgili olmayan başka bölümleri seçmiş oldukları öngörülmektedir.

İnceleme

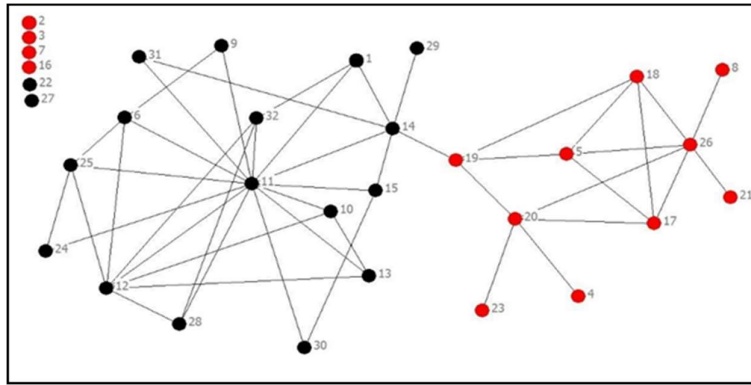
Bu araştırmada 2019-2021 yılları arasında Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşen öğrencilerin bu bölüme girmedikleri takdirde başka hangi bölümlere girme eğiliminde oldukları diğer bir deyişle mesleki eğilimlerinin tespiti yapılmaya çalışılmaktadır. Araştırmada, Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, ÖSYM tarafından yapılan yüksek öğretim yerleştirme sınavı sonuçlarına göre yerleşmiş oldukları bu bölüm dışında başka hangi bölümleri tercih etme durumunda olduklarını anlamak amaçlanırken, Türkçe Öğretmenliği Bölümüne yerleşmemiş olan bir öğrencinin, Türkçe Öğretmenliği dışında hangi mesleki branş veya branşlara eğilimleri olduğunu tespit etmek hedeflenmiştir. Bu çalışma sonucunda elde edilecek bulgularla Türkçe Öğretmenliği alanında hazırlanmış olan lisans müfredatlarına eklenebilecek tercih edilen diğer bölüm derslerinin hangi alanlardan olabileceğine ve Türkçe Öğretmenliği Bölümüyle birlikte Çift Ana Dal, Yan Dal programlarının hangileri olabileceğine ışık tutmak amaçlanmaktadır.

2.1. Sosyal ağ analizi

SAA, kişiler ve diğer çokluklar arasındaki etkileşimi ve bu etkileşimden kaynaklanan yapıları tanımlamaktadır. SAA'yı oluşturan ağlar düğüm (node) adı verilen nesnelere ve bu düğümleri birbirine bağlayan kenar (edge) adı verilen bağlantılardan oluşan bir öğeler setidir (Tunalı, 2016). Bu bağlamda SAA, sosyal düğümlerden ve düğümleri birbirine ilintilendiren, onları birbirlerine bağlayan ilişki yapılarından oluşan bir ağ olarak gözlemleyip, bağlar arasındaki sosyal yapıyı ve onların birbirlerine etkilerini incelemektedir. SAA araştırmalarında elde edilen verinin bilgisayar teknolojilerinin yardımıyla karmaşık ağ analizlerinin görselleştirilip sunulabilmesi bu yöntemin yaygınlaşmasını sağlamıştır (Streeter ve Gillespie, 1992). Bu yönüyle SAA elde edilen sayısal verinin farklı bir şekilde sunulup yorumlanabilmesiyle sosyal bilimlerde araştırmalarında farklı bir yere sahiptir. SAA'nın odaklandığı nokta varlıklar arasındaki ilişkiler ve örüntüler olduğu için bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyen diğer eneksel araştırma yöntemlerinden oldukça farklılaşmaktadır. SAA yöntemiyle yapılan araştırmalarda bağımlı ve bağımsız değişken ayrımı olmayıp, her şeyin her şeyle ilişkili olduğu varsayımına dayanılmaktadır (Sert vd., 2014).

SAA araştırmalarında elde edilen veriyi oluşturan aktörler arasındaki ilişki tamamen sayısal değerler üzerinden sağlandığı için özellikle sosyal bilimler araştırmalarında tercih edilen bir yöntem olmuştur (Wasserman ve Galaskiewicz, 1994).

Elde edilen veriden ortaya çıkan düğümler ve kenarlar aracılığıyla oluşan ağ haritalarına sosyogram adı verilmektedir. SAA'yı diğer istatıksel veri analizi yöntemlerinden ayırıtıran en belirgin özelliği, elde edilen verinin sosyogramlar aracılığıyla görselleştirilerek sunulması ve verinin yorumlanmasını ve anlaşılmasını kolaylaştırmasıdır. Düğüm ve ilişkiyi belirten sosyogramdaki tüm bağlantılar ağ içindeki bir veriyi, kenarlar ise düğümler bütünlüğündeki ortaya çıkartan bir oluşumu betimlemektedir. Örneğin, 14 ve 19 numara farklı gruplarda yer alan iki düğüm iken, kenarla bağlanmaları aralarındaki bir bağın bulunduğunu göstermektedir (Yakar ve Sert Eteman, 2017). (Şekil-2-1).

Şekil-2-1 Sosyogram Örneği

Sosyal ağlar birçok düğüm ve kenardan oluşmakta ve SAA'da çok miktarda toplanan veri teknoloji kullanımı vasıtasıyla bilgisayarlar tarafından işlenerek analizler yapılabilmektedir. Son yıllarda, bilimsel araştırmalarda rağbet gören SAA yöntemi verilerde örüntüleri belirlemek, anlamak ve yorumlamak için kullanılmaktadır. SAA'da verilerin toplamı analizlerinin yapılabilmesi için kullanılan arayüzler Pajek, UCINET, Gephi, NodeXL gibi paket programlardır (Yakar ve Sert Eteman, 2017). Bu araştırmada sosyal ağların analizinde ön plana çıkan UCINET programı kullanılmıştır. Ağ yapısını oluşturan iki nokta; düğüm ve kenar arasındaki ilişkiye odaklanmak için matris verisi oluşturulmalı ve bu arayüze yüklenmelidir. Araştırmada Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin farklı mesleki eğilimlerinin sosyal ağ analizini yapmak için öncelikle YÖK Lisans Atlası'nın 2019, 2020 ve 2021 yılları arasındaki verileri Excel tablosuna girilerek matris verisi oluşturulmuştur. Matrisin satır bölümünde üniversiteler, sütun bölümünde ise bölümlerin öğrenciler tarafından tercih edilme sayıları yazılarak SAA'ya uygun bir matris verisi oluşturulmuş ve verilerin analizi UCINET ve NetDraw programı ile yapılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını YÖK Lisans Atlası'nın 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ait "Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri-Programlar (Meslekler)" veri tabanından oluşmaktadır.

2.2. Üniversite öğrencilerinin meslek seçim kriterleri

Yürütölen çalışmada Türkçe Öğretmenliği Bölümlerine devam eden öğrencilerin öğrenim gördükleri bu bölümde olmasalardı, başka hangi meslek gruplarıyla ilgili bölüm seğmeye meyilli olduklarının tespiti hedeflenmiştir. Bu kapsamda üniversite öğrenci adaylarının ve üniversitede öğrenim gören öğrencilerin meslek seçme kriterleri önem kazanmaktadır. Üniversite öğrenci adayı ve üniversite öğrencisinin meslek seçme, mesleki eğilim kriterleriyle ilgili veri, çoğunlukla araştırmacıların konuyla ilgili yapmış

oldukları anketler ve yüz yüze görüşmelerle elde ettikleri sonuçlardan toplanmıştır. Bu çalışmada literatürde ilk sayılabilecek geleneksel veri toplama (anket ve yüz yüze görüşme), analiz etme ve sunum yöntemlerinden farklı olarak verinin toplanması, analiz edilmesi ve sunulması amaçlanmıştır.

Yanikkerem (2004), mesleği kişilerin hayatını sürdürmek için yaptığı toplumca onaylanmış ve bir eğitimle elde edinilen etkinlikler bütünü olarak tanımlamaktadır. Lise eğitimi sonrasında bireylerin yükseköğrenim programlarına herhangi bir alanda bilgi sahibi olma talebi ve doğal olarak yaşamlarını kolayca yürütebilecekleri bir mesleğe sahip olma amacıyla girdikleri değerlendirilebilir. Altun (2000), genç insanın yetişkin rolünü benimseyerek seçim yapmaya ve sorumluluk yüklenmeye başlamasıyla birlikte yaşamını sürdürebileceği ilgi ve yetenekleri çerçevesinde bir meslek seçme yoluna gittiğini belirtir. Bu çerçevede, bir yükseköğretim programının tercihi eş zamanlı olarak bir mesleğin seçilmesi anlamına gelir (Balamir, 2006). Meslek seçimine yönelmek aynı zamanda kişinin nasıl bir yaşam beklentisi içinde olduğunu kararını vermesine de yönelmek demektir. Kişilerin yaşamlarını sürdürmek için meslek seçme düşünceleri, gerçek işlerini seçimlerinden çok önce başlar. Çelik ve Üzmez (2014) bireyin geçmişi, sosyo-demografik özellikleri, iş avantajları, yetenekleri, ilgi alanları ve kişilik özelliklerinin meslek seçimini etkileyen en önemli etkenler olduğunu sıralamaktadırlar.

Literatürde üniversite öğrencilerinin meslek seçim kriterlerinin; bir başka deyişle bölüm seçim kriterlerinin neler olduğuyla ilgili çalışmalar tarih sırasına göre sunulmuştur: *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi* (Sarıkaya ve Khorshid., 2009); *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçiminin Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Çağrı Merkezi Hizmetleri Örneği* (Çelik ve Üzmez, 2014); *Araştırma-İnceleme Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Demografik Değişkenler ile İlişkinin Araştırılması: İstanbul İlinde Bir Uygulama* (Ensari ve Alay, 2017); *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Tercihlerini Belirleyen Faktörlere Yönelik Bir İnceleme* (Aydemir, 2018).

Araştırma yöntemi ve bulgular

2022 yılı itibariyle YÖK Lisans Atlası (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10215>) platformunda Türkçe Öğretmenliği lisans bölümü eğitimi veren 71 Devlet Üniversitesi, 14 Vakıf Üniversitesi olmak üzere 85 bölüm bulunmaktadır. Tablo-3.1.

Tablo 3.1. 2022 Yılı İtibariyle Türkçe Öğretmenliği Bölümü Programları

Sıra	BÖLÜM (DEVLET)	Sıra	BÖLÜM (DEVLET)	Sıra	BÖLÜM (DEVLET)	Sıra	BÖLÜM (DEVLET)
1	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	21	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	41	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	59	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
2	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	22	EGE ÜNİVERSİTESİ	42	KILIS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	60	SİRT ÜNİVERSİTESİ
3	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	23	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	43	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	61	SINOP ÜNİVERSİTESİ
4	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	24	ERZİNCAN BİNALI YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	44	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	62	SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
5	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	25	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	45	KILIS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	63	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
6	ALANYA ALAADDİN KEKUBAT ÜNİVERSİTESİ	26	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	46	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	64	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
7	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	27	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	47	KÜTAHYA DUNALPINAR ÜNİVERSİTESİ	65	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
8	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	28	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ NİZİP	48	MANİSA ÇELİK BAYAR ÜNİVERSİTESİ	66	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
9	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	29	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	49	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	67	UŞAK ÜNİVERSİTESİ
10	AYDIN ADAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	30	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	50	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	68	YAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
11	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	31	Hakkâri ÜNİVERSİTESİ	51	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	69	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
12	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	32	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	52	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	70	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
13	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	33	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	53	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	71	ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
14	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	34	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	54	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EREĞLİ		BÖLÜM (VAKIF)
15	BURDUR MEHMET AKIF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	35	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	55	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	1	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
16	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	36	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	56	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	2	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
17	ÇANAKKALE ÖNEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	37	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	57	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	3	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
18	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	38	KARAMANOĞLU MEHMETBAY ÜNİVERSİTESİ	58	ORDU ÜNİVERSİTESİ	4	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
19	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	39	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	59	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	5	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
20	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	40	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	60	RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	6	DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
				61	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	7	GİRNE AMERİKAN ÜNİVERSİTESİ
				62		8	GİRNE ÜNİVERSİTESİ
				63		9	KIBRIS İLİM ÜNİVERSİTESİ
				64		10	LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
				65		11	LULUSLARARASI ÜNİVERSİTESİ
				66		12	LULUSLARARASI FİNAL ÜNİVERSİTESİ
				67		13	LULUSLARARASI KIBRIS ÜNİVERSİTESİ
				68		14	YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
				69			LULUSLARARASI BALKAN ÜNİVERSİTESİ
				70			
				71			

Araştırmanın verisini mevcut 85 Türkçe Öğretmenliği Bölümü arasından 2019, 2020 ve 2021 yılları arasında seçilmiş 31 bölüm oluşturmaktadır. Araştırmada 27 adedi Devlet Üniversitesi, 4 adedi ise Vakıf Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümüne kayıt yaptırmış 5317 öğrencinin verisi değerlendirilmiştir (Tablo-3.2, Tablo-3.3, Tablo-3.4).

Tablo 3.2. 2019 Yılı Türkçe Öğretmenliği Bölümünü İlk Üç Tercihinde Seçen Kayıt Öğrenciler

SIRA	FAKÜLTE DEVLET	KAYITLI ÖĞRENCİ	İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	KAYITLI ÖĞRENCİ / İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ORANI	SIRA	FAKÜLTE DEVLET	KAYITLI ÖĞRENCİ	İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	KAYITLI ÖĞRENCİ / İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ORANI
1	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	52	33	63,5	18	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	82	63	76,8
2	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	67	19	41,8	19	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	62	36	58,1
3	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	72	16	44,4	20	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	62	15	54,8
4	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	62	28	51,6	21	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	62	13	66,1
5	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	47	15	59,6	22	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	41	34	39
6	DICLE ÜNİVERSİTESİ	41	8	85,4	23	ŞİİRT ÜNİVERSİTESİ	62	13	58,1
7	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	82	17	54,9	24	ŞİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	62	13	40,3
8	EGE ÜNİVERSİTESİ	62	2	71	25	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	62	19	51,6
9	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	62	32	66,1	26	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	31	24	77,4
10	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	62	8	46,8	27	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	62	13	69,4
11	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	82	24	81,7			$\Sigma = 1626$	$\Sigma = 526$	$\bar{x} = 60$
12	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	62	4	67,7		FAKÜLTE VAKIF			
13	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	62	4	80,6	1	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	15	11	83
14	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	62	11	45,2	2	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	55	44	79
15	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	52	14	59,6	3	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	32	14	68
16	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	57	32	64,9	4	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	20	6	31
17	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	52	16	52			$\Sigma = 122$	$\Sigma = 75$	$\bar{x} = 65$

Tablo 3.3. 2020 Yılı Türkçe Öğretmenliği Bölümünü İlk Üç Tercihinde Seçen Kayıt Öğrenciler

SIRA	FAKÜLTE DEVLET	KAYITLI ÖĞRENCİ	İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	KAYITLI ÖĞRENCİ / İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ORANI	SIRA	FAKÜLTE DEVLET	KAYITLI ÖĞRENCİ	İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	KAYITLI ÖĞRENCİ / İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ORANI
1	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	52	35	67,3	18	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	82	67	81,7
2	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	62	21	69,4	19	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	62	31	50
3	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	72	23	51,4	20	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	62	14	72,6
4	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	62	43	61,3	21	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	62	21	56,5
5	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	47	18	85,1	22	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	52	45	48,1
6	DICLE ÜNİVERSİTESİ	41	12	95,1	23	ŞİİRT ÜNİVERSİTESİ	62	8	58,1
7	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	82	15	57,3	24	ŞİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	62	15	37,1
8	EGE ÜNİVERSİTESİ	62	4	90,3	25	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	62	25	50
9	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	62	37	66,1	26	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	31	31	93,5
10	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	62	11	40,3	27	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	62	24	80,6
11	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	82	26	87,8			$\Sigma = 1632$	$\Sigma = 632$	$\bar{x} = 69$
12	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	62	7	85,5		FAKÜLTE VAKIF			
13	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	62	8	90,3	1	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	15	21	85
14	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	62	12	56,5	2	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	55	49	77
15	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	52	19	82,7	3	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	32	40	57
16	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	57	38	68,4	4	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	20	35	88
17	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	52	22	75			$\Sigma = 205$	$\Sigma = 145$	$\bar{x} = 76,75$

Tablo 3.4. 2021 Yılı Türkçe Öğretmenliği Bölümünü İlk Üç Tercihinde Seçen Kayıt Öğrenciler

SIRA	FAKÜLTE DEVLET	KAYITLI ÖĞRENCİ	İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	KAYITLI ÖĞRENCİ / İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ORANI	SIRA	FAKÜLTE DEVLET	KAYITLI ÖĞRENCİ	İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	KAYITLI ÖĞRENCİ / İLK ÜÇ TERCİHE YERLEŞEN ORANI
1	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	52	28	53,8	18	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	82	77	93,9
2	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	52	18	76,9	19	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	52	35	67,3
3	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	72	16	63,9	20	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	62	25	64,5
4	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	62	40	79	21	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	52	18	51,9
5	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	47	16	80,9	22	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	52	40	61,5
6	DICLE ÜNİVERSİTESİ	41	16	90,2	23	ŞİİRT ÜNİVERSİTESİ	52	16	75
7	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	82	23	56,1	24	ŞİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	52	23	65,4
8	EGE ÜNİVERSİTESİ	62	13	96,8	25	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	52	22	63,5
9	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	62	46	75,8	26	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	31	26	77,4
10	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	52	16	73,1	27	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	62	26	95,2
11	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	82	23	86,6			$\Sigma = 1542$	$\Sigma = 689$	$\bar{x} = 74$
12	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	52	15	80,8		FAKÜLTE VAKIF			
13	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	62	2	88,7	1	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	40	37	90
14	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	52	19	63,5	2	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	50	46	96
15	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	52	16	69,2	3	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	50	44	65
16	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	57	49	89,5	4	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	50	33	93
17	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	52	25	67,3			$\Sigma = 190$	$\Sigma = 160$	$\bar{x} = 86$

Veri toplanırken; 85 Türkçe Öğretmenliği Bölümü için 2019, 2020 ve 2021 yılları arasında YÖK Lisans Atlasında bulunan “Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri-Programlar (Meslekler)” sekmesindeki bilgilerden yararlanılmıştır. Bölümde kayıtlı öğrenciler için 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yine YÖK Lisans Atlastaki “Yerleşenler ortalama kaçınıcı tercihlerine yerleşti?” sekmesinden veri alınarak, 85 bölümde ilk 3 tercihinin Türkçe Öğretmenliği Bölümünü seçip yerleşmiş olan öğrencilerin, her bir yıl için ayrı ayrı (2019, 2020 ve 2021) tespiti yapılmıştır. Tespiti yapılan bu öğrencilerin her bir Devlet Fakültesi ve Vakıf Fakültesi için ilk 3 tercih toplamlarıyla kontenjanlarının orantıları yüzdelik olarak hesaplanmıştır. Daha sonra bu 85 bölümde her bir yıl için (2019, 2020 ve 2021 yılları) *kontenjan / ilk üç tercihe yerleşen yüzdelerin*in aritmetik ortalamasının altında kalan üniversiteler yine araştırma verisinin dengeli olabilmesi için elenmiştir (Tablo-3.5).

Aritmetik ortalamasının eşit ve üstünde kalan üniversiteler

Tablo 3.5. 2019-2020-2022 Yıllarında kayıtlı ilk üç tercihinin yerleşen oranı

2019			2020			2021		
	FAKÜLTE (DEVLET)	%		FAKÜLTE (DEVLET)	%		FAKÜLTE (DEVLET)	%
$\bar{x} \geq 37$	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	63,5	$\bar{x} \geq 43$	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	67,3	$\bar{x} \geq 51$	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	53,8
	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	41,8		AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	69,4		AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	76,9
	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	44,4		ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	51,4		ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	63,9
	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	51,6		BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	61,3		BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	79
	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	59,6		ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	85,1		ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	80,9
	DICLE ÜNİVERSİTESİ	85,4		DICLE ÜNİVERSİTESİ	95,1		DICLE ÜNİVERSİTESİ	90,2
	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	54,9		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	57,3		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	56,1
	EGE ÜNİVERSİTESİ	71		EGE ÜNİVERSİTESİ	90,3		EGE ÜNİVERSİTESİ	96,8
	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	66,1		ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	66,1		ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	75,8
	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	46,8		FIRAT ÜNİVERSİTESİ	40,3		FIRAT ÜNİVERSİTESİ	73,1
	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	81,7		GAZİ ÜNİVERSİTESİ	87,8		GAZİ ÜNİVERSİTESİ	86,6
	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	67,7		GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	85,5		GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	80,8
	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	80,6		HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	90,3		HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	88,7
	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	45,2		HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	56,5		HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	63,5
	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	59,6		İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	82,7		İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	69,2
	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	64,9		İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	68,4		İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	89,5
	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	51,9		KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	75		KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	67,3
	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	76,8		MARMARA ÜNİVERSİTESİ	81,7		MARMARA ÜNİVERSİTESİ	93,9
	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	58,1		MERSİN ÜNİVERSİTESİ	50		MERSİN ÜNİVERSİTESİ	67,3
	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	54,8		NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	72,6		NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	64,5
	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	66,1		PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	56,5		PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	51,9
	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	39		SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	48,1		SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	61,5
	SİRT ÜNİVERSİTESİ	58,1		SİRT ÜNİVERSİTESİ	58,1		SİRT ÜNİVERSİTESİ	75
	SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	40,3		SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	37,1		SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	65,4
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	51,6	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	50	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	63,5			
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	77,4	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	93,5	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	77,4			
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	69,4	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	80,6	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	95,2			
$\bar{x} \geq 27$	FAKÜLTE (VAKIF)		$\bar{x} \geq 49$	FAKÜLTE (VAKIF)		$\bar{x} \geq 66$	FAKÜLTE (VAKIF)	
	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	79		FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	85		FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	90
	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	83		İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	77		İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	96
	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	31		İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	57		İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	66
	İSTANBUL SABAHATTİN ZAIM ÜNİVERSİTESİ	68		İSTANBUL SABAHATTİN ZAIM ÜNİVERSİTESİ	88		İSTANBUL SABAHATTİN ZAIM ÜNİVERSİTESİ	93

Bu elemdeki değerler Devlet Fakülte için 2019 yılında $\bar{x} = \geq \% 37$, 2020 yılında $\bar{x} = \geq \% 43$ ve 2021 yılında $\bar{x} = \geq \% 51$ olmuştur. Vakıf Fakülte içinse 2019 yılında $\bar{x} = \geq \% 27$, 2020 yılında $\bar{x} = \geq \% 49$ ve 2021 yılında $\bar{x} = \geq \% 66$ olmuştur. Kontenjan / ilk üç tercih yerleşen yüzdelerinin aritmetik ortalamasına eşit ve/veya ortalamanın üstündeki üniversitelerde yerleşen öğrencilerin, eğitim aldıkları Türkçe Öğretmenliği Bölümü için daha bilinçli seçim yaptıkları varsayılmıştır. Bu çerçevede bu öğrencilerin yaptıkları diğer tercihlerin de daha bilinçli yaptıkları öngörülmüştür. SAA değerlendirmesi yapılacak olan üniversitelerdeki (Tablo-3.5) Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin, Türkçe Öğretmenliği dışında hangi mesleki branş ya da branşlara eğilimleri olduğunu tespit etmek için YÖK Lisans Atlasında bulunan “Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri-Programlar (Meslekler)” sekmesindeki veriler çekilmiştir. Bu verilerde öğrencilerin her bir yıl için (2019, 2020 ve 2021) Türkçe Öğretmenliği Bölümü haricindeki bölümlerden kaç tercih yapmış olduklarının bilgisi toplanmıştır. Tercih toplamlarının aritmetik ortalamaları her bir yıl için alınıp bu tercihlerde aritmetik ortalamasının altında kalan bölümler elenmiş ve ikili matris oluşturulmuştur. Veriler, SAA araştırmalarında yaygın bir şekilde kullanılan bir yazılım olan UCINET'te analize başlamadan ilk önce sosyal ağı oluşturmak için bir veri matrisi oluşturulmuştur (Microsoft, Excel). Bu veri matrisi oluşturulurken satırda üniversiten, sütunda

bölümlerin olduğu ikili üniversite-bölüm matrisi dizayn edilmiştir. Matris oluşturulurken, satırda üniversitenin, sütunda bölümün bulunduğu ikili bir üniversite-bölüm matrisi yapılandırılmıştır.

Yapılandırılan matriste x'inci üniversite verisinde y'inci bölüm belirtilmiş ise $xxy=1$; tersi durumda $xxy=0$ olarak belirtilmiştir (Tablo 3-6).

Tablo 3.6. Üniversite-bölüm veri matrisi

	ADİYAMAN	AKDENİZ	ATATÜRK	ULUDAĞ	ÇUKUROVA	DİCLE	DOKUZ EYLÜL	EGE	ERCİYES	FIRAT	GAZİ	GAZİANTEP	HACETTEPE
Hukuk	0	0	0	0	0	14	0	0	0	24	31	0	0
İlahiyat	0	0	13	0	0	0	0	0	19	0	15	0	0
Okul Ön. Öğ.	99	64	164	97	52	23	98	56	62	91	129	50	40
Ön Lis.	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Özel Eğt. Öğ.	55	56	56	28	49	30	25	38	38	50	42	71	0
Psikoloji	0	0	0	20	0	0	0	0	0	0	16	0	17
Rehberlik ve PD	0	22	39	28	26	0	30	55	45	13	97	21	30
Sınıf Öğ.	33	55	59	78	52	21	63	105	66	76	132	64	55
Sosyal Bilg. Öğ.	0	0	0	0	0	0	23	0	0	0	0	0	0
Sosyal Hzm.	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarih	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23
Türk Dili ve Edb.	0	13	0	17	0	0	0	0	0	0	20	0	13
Türk Dili ve Edb. Öğ.	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0	12
Uluslar. İlişk.	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Coğrafya	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çocuk Gelişimi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gastronomi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İç Mim. ve Çevre Tas.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İngilizce Öğ.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sağlık Yönetimi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siyaset Bil. Kamu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosyoloji	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uluslar. Ticaret	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Matrisin satır bölümünde üniversiteler, sütun bölümünde ise bölümlerin öğrenciler tarafından tercih edilme sayıları yazılarak SAA'ya uygun bir matris verisi yapılandırılmış ve verilerin analizi UCINET ve Netdraw programı ile yapılmıştır.

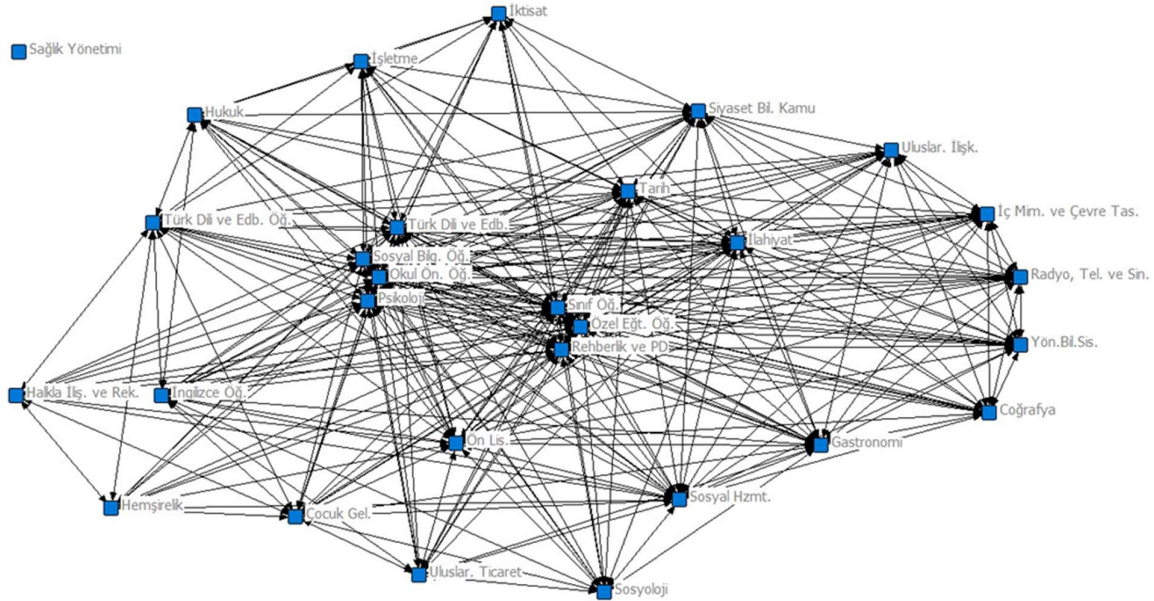
3.1. Ağ Yoğunluğuna İlişkin Bulgular

Çalışmada UCINET ve Netdraw analiz programı aracılığıyla, genel “Bölüm-Bölüm veri matrisi”, bir Bölüm Tercih ağı ile görselleştirilmiştir. Şekil-1’de düğümler (nodes) tercih edilen bölümleri ve bağlar (ties) ise bu bölümler arasındaki bağlantıları göstermektedir. Bu kapsamda “*Sınıf Öğretmenliği, Özel Eğitim Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümleri*” ağdaki en bağlantılı düğüm olarak görülmektedir. Çalışmada jeodezik (geodesic) uzaklığa dayalı spring-embedding algoritmasının kullanımıyla UCINET ve Netdraw programı bölüm ağ yapısını ortaya çıkarmak için ağdaki bütün düğümleri yeniden yerleştirmiştir.

Şekil 3.1, bir düğümün diğer düğüme uzaklığı tercih edilen bölümlerin birbirleriyle olan bağlantılarının kapsamını göstermektedir. Bu bağlamda Şekil 3.1 incelendiğinde tercih edilen bölümler içinden öncelikle *Sınıf Öğretmenliği, Özel Eğitim Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* bölümlerinin önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Ayrıca *Türk Dili ve Edebiyat*

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Psikoloji bölümlerinin birbirleri arasında yüksek düzeyde bağlantıya sahip oldukları görülmektedir. Bunun yanında tercih edilen bölümlerden *İktisat, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Sosyoloji, Radyo, Televizyon ve Sinema ve Yönetim Bilişim Sistemleri* bölümlerinin diğer bölümlerle en az bağlantı sayısına sahip olduğu görülmektedir.

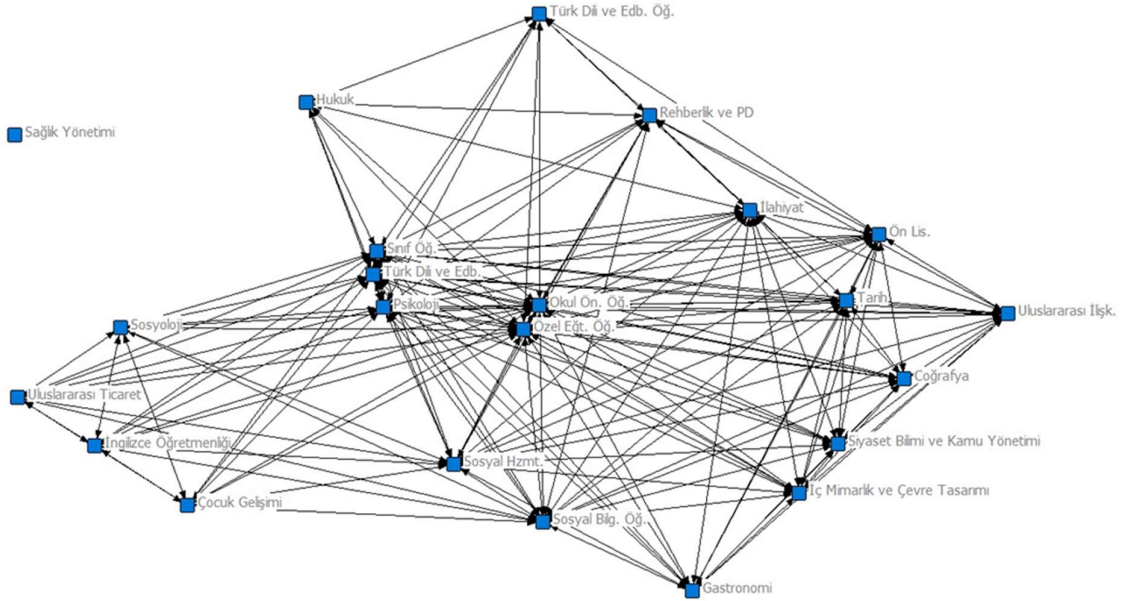

Şekil 3.1. Tercih eğilimleri genel ağ yapısı

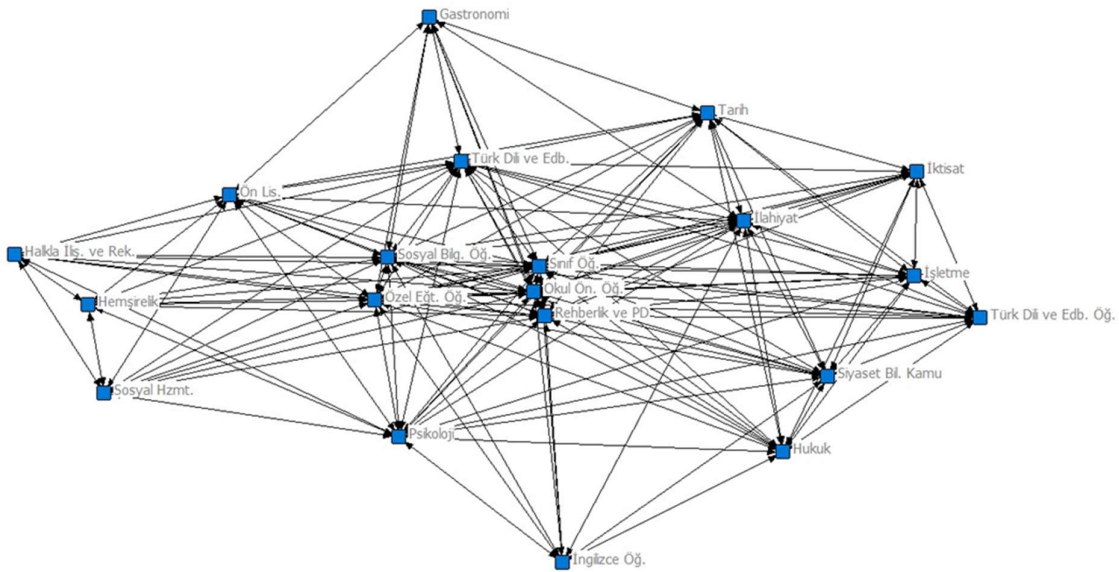
3.2. Boylamsal ağ analizi bulguları

Türkçe Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin zaman içerisinde diğer bölüm tercihlerinin ne şekilde bir değişiklik eğiliminde olduğunu belirlemek için bir alan ağı oluşturulmuş, bu işlem yapılırken zaman aralıkları esas alınmıştır. Ortaya çıkartılmak istenen bu bilgi için 2019,2020 ve 2021 yıllarını içeren üç farklı boylamsal ağ oluşturulmuştur. Şekil 3.2 incelendiğinde 2019 yılında tercih edilen bölümler içinden öncelikle *Okul Öncesi Öğretmenliği* ve *Özel Eğitim Öğretmenliği* bölümlerinin belirgin bir şekilde öne çıktıkları görülmüştür. Ayrıca *Sınıf Öğretmenliği*, *Türk Dili ve Edebiyatı* ve *Psikoloji* bölümlerinin tercih eğilimi açısından oldukça belirgin bir bağlantı içinde oldukları gözlemlenmektedir.

Bunun yanında tercih edilen bölümlerden *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği*, *Uluslararası Ticaret*, *Uluslararası İlişkiler* ve *Gastronomi* bölümlerinin diğer bölümlerle en az bağlantı sayısına sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca *Sağlık Yönetimi* bölümünü izole alan olarak belirlenmiştir. Bu izole alan (bölüm) o yıl öğrencilerin seçtikleri diğer bölümlerle hiçbir bağlantısı olmayan bölüm olup öğrencilerin tercih ağırlıklarını oluşturmamaktadır.

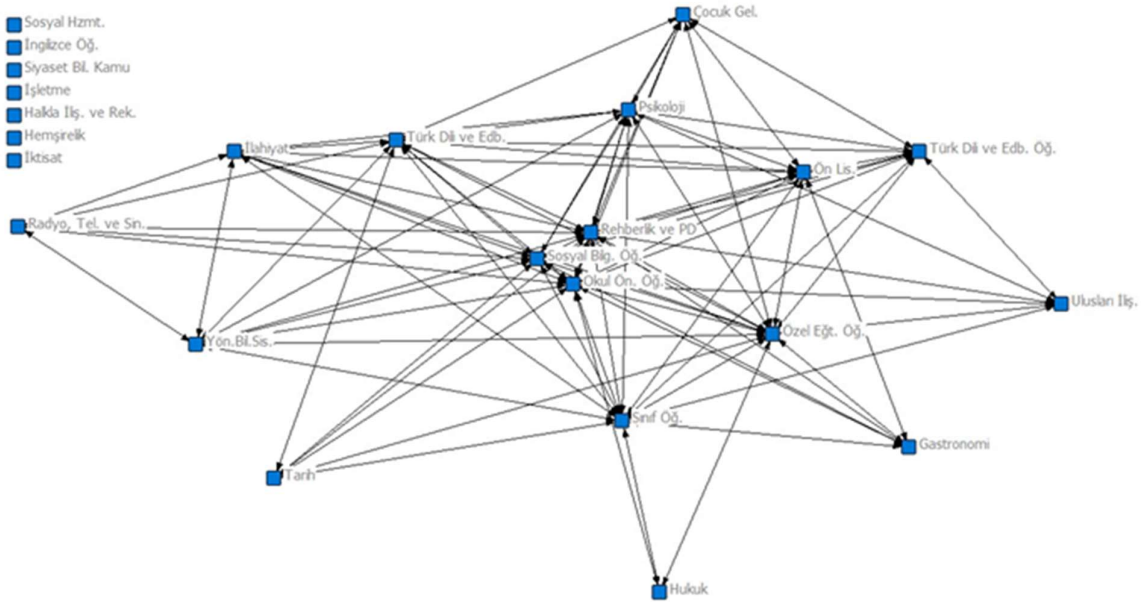
Şekil 3.2. 2019 Yılı bölüm tercih ağı

Şekil 3.3 incelendiğinde 2020 yılında tercih edilen bölümler içinden öncelikle *Sınıf Öğretmenliği*, *Okul Öncesi Öğretmenliği*, *Özel Eğitim Öğretmenliği* ve *Sosyal Bilgiler Öğretmenliği* bölümlerinin önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Bunun yanında tercih edilen bölümlerden *Gastronomi*, *Halkla İlişkiler ve Reklamcılık*, *İngilizce Öğretmenliği* ve *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği* bölümlerinin diğer bölümler bağlantı sayısı açısından en az ilişki içinde oldukları gözlemlenmektedir.

Şekil 3.3. 2020 Yılı bölüm tercih ağı

Şekil 3.4 incelendiğinde 2021 yılında tercih edilen bölümler içinden öncelikle *Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık*, *Sosyal Bilgiler Öğretmenliği* ve *Okul Öncesi Öğretmenliği* bölümlerinin önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Bunun yanında tercih edilen bölümlerden *Radyo, Televizyon ve Sinema*, *Hukuk*, *Çocuk Gelişimi* ve *Uluslararası İlişkiler* bölümlerinin diğer bölümlerle en az bağlantı sayısına sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca *Sosyal Hizmetler*, *İngilizce Öğretmenliği*, *Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi*, *İşletme*, *Halkla İlişkiler ve Reklamcılık*, *Hemşirelik* ve *İktisat* bölümleri izole alanlar olarak belirlenmiştir. Bu izole alanlar (bölümler) o yıl öğrencilerin seçtikleri diğer bölümlerle hiçbir bağlantısı olmayan bölümler olup öğrencilerin tercih ağırlıklarını oluşturmamaktadır.

Şekil 3.4. 2021 Yılı bölüm tercih ağı

Sonuç

Elde edilen veriler doğrultusunda 2019-2020 ve 2021 yılları arasında Türkçe Öğretmenliği Bölümünde okuyan öğrencilerin tercih ettiği diğer bölümler içinden öncelikle *Sınıf Öğretmenliği*, *Özel Eğitim Öğretmenliği* ve *Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* bölümlerinin önemli bir yer teşkil ettiği görülmüştür. Burada *Sınıf Öğretmenliği*, *Özel Eğitim Öğretmenliği* ve *Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* ve *Türkçe Öğretmenliği Bölümleri* aynı puan türünden öğrenci kabulü yapmaktadır. Bu çerçevede öğrencilerin tercih eğilimlerinin daha çok faydacı olduğu, ayrıca Türkçe Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Özel Eğitim Öğretmenliği bölümleri ortak noktada öğretmenlik bilim dalını ilgilendirdiği için öğrencinin bilinçli ve makul bir tercih eğiliminde olduğu, öte yandan Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü tercih eğiliminin tamamen farklı bir alan tercih eğilimi olduğu değerlendirilmektedir. Ön Lisans programları tercih eğiliminin de Türkçe Öğretmenliği Bölümüne giremeyen bir öğrencinin iki yıllık mesleki bir eğitimin ardından bir an önce hayata atılma eğiliminde olduğu kanaatini oluşturmaktadır. Ayrıca yapılan istatistiksel çalışmada Türkçe Öğretmenliği Bölümünde okuyan öğrencilerin genel eğilimi olmamasına rağmen *Türk Dili ve Edebiyatı*, *Sosyal Bilgiler Öğretmenliği*, *Okul Öncesi Öğretmenliği* ve *Psikoloji* bölümlerinden birinin seçiminde diğer bölümlerin de seçilmiş olduğu gözlemlenmiştir. Aynı durum *Tarih* ve *İlahiyat* bölümlerinin tercihleri için de geçerli olmuştur. Bunun yanında Türkçe Öğretmenliği Bölümünde okuyan öğrenciler *Sosyal*

Hizmetler, Hukuk, İngilizce Öğretmenliği, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerini de tercih etmişler ancak bu ortak bir noktada eğilim tercihi olarak gözlemlenmemiştir. Bu çalışma sonucunda elde edilen bilgi doğrultusunda Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin diğer mesleki tercih eğilimleri tespiti yapılmış ve bu tespit sonucu elde edilen bilgiler doğrultusunda Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde çalışma sonucu tespit edilen diğer bölümlerle Çift Ana Dal (ÇAP), Yan Dal gibi eğitim fırsatlarının sunulması, ayrıca mevcut Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinin müfredatlarına tespit edilen diğer bölümlerden derslerin eklenmesi ve üniversitelerde Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinin yanı sıra çalışma sonucunda en çok tercih edildikleri tespit edilen *Sınıf Öğretmenliği, Özel Eğitim Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* bölümlerinin açılması önerilmiştir.

Kaynakça

- Altun, İ. (2000). *Kocaeli Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin kişisel değerleri ve meslek seçimlerine etki eden faktörler*. I. Uluslararası & VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, Antalya: 75- 77.
- Aydemir, L. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Tercihlerini Belirleyen Faktörlere Yönelik Bir İnceleme*, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Vol. 6, 5, 713-723, DOI:10.18506/anemon.378084
- Ayhan, E. (2021). *Eye Tracking Findings of Turkish Reading Texts*. Ankara : Akademisyen.
- Balamir, H. (2006). Meslek seçiminin önemi. Erişim: 10.01.2022 <http://w3.gazi.edu.tr/aligullu/OSS/oss3.htm> adresinden erişilmiştir.
- Borgatti, S.P., Everett, M.G. ve Freeman, L.C. (2020). *Ucinet for Windows: Software for Social Network Analysis*. Harvard, MA: Analytic Technologies.
- Çelik, N., ve Üzmez, U. (2014). *Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: Çağrı merkezi hizmetleri örneği*. Erişim: 14.02.2022 <http://acikerisim.kocaeli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/114> adresinden erişilmiştir.
- Ensari, M. ve Alay, H. (2017). *Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Demografik Değişkenler İle İlişkinin Araştırılması: İstanbul İlinde Bir Uygulama*. Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi , 5 (10) , 409-422 . DOI: 10.20304/humanitas.358378
- Eren, Z. ve Kıral, E. (2019). *Sosyal Ağ Analizi ve Eğitim Araştırmalarında Kullanımı*. Erişim: 14.02.2022 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/332131514/citation/download> adresinden erişilmiştir.
- Gürsakal, N. (2009). *Sosyal ağ analizi Pajek, Ucinet ve Gmine uygulamalı*. Bursa: Dora.
- Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,7 (2), 393-423 .
- Scott, J. (2000). *Social Network Analysis: A handbook*. London: Sage Publications.
- Sert, F., Tüzüntürk, S. ve Gürsakal, N. (2014). *NodeXL ile Sosyal Ağ Analizi: Akademik Zam Örneği*, 15. Uluslararası Ekonometri, Yöneylem Araştırmaları ve İstatistik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Isparta, 464- 482.
- Streeter, C. L. ve Gillespie, D. F. (1992). *Social Network Analysis*. Journal of Social Service Research, 16, 1/2, 201-222.
- Tunalı, V. (2016). *Sosyal Ağ Analizine Giriş*. Ankara: Nobel.
- Wasserman, S. ve Galaskiewicz, J. (1994). *Advances in social network analysis: Research in the social and behavioral sciences*. Sage Publications.
- Yakar, M. ve Sert E. (2017). *Türkiye’de İller Arası Göçlerin NodeXL ile Sosyal Ağ Analizi*. Göç Dergisi, Cilt:4, Sayı:1, s: 82-109.

- Yanikkerem, E, Altınparmak, S. ve Karadeniz, G. (2004). *Gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörler ve benlik saygıları: Manisa Sağlık Yüksekokulu örneği*. Hemşirelik Forumu 7(2): 60-67.
- Ying, T. ve Xiao, H. (2011). *Knowledge linkage: A social network analysis of tourism dissertation subjects*. Journal of Hospitality and Tourism Research. 14, 1-28.
- YÖK Atlas Erişim: 11.01.2022. <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=19076> adresinden erişilmiştir.